

Sygn. akt V CSK 209/11

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik” w C.

przy uczestnictwie Marka i Barbary U.

o wpis do księgi wieczystej nr /.../,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 maja 2012 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 13 stycznia 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 września 2010 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik” o wpis na jej rzecz w księdze wieczystej nr /.../spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr 43 usytuowanego w budynku przy ul. M. 2, którym dotychczas dysponowali uczestnicy postępowania Barbara U. i Marek U.. Oddaleniem zostało również objęte żądanie wnioskodawczynie wykreślenia w księdze wieczystej wpisów hipoteki, ostrzeżenia oraz wzmianki o wszczęciu postępowania egzekucyjnego.

Sąd Rejonowy uznał, że należące do małżonków U. własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nie przeszło na wnioskodawczynię na podstawie art. 17¹² u.s.m.

Stanowisko te podzielił Sąd Okręgowy, oddalając apelację wnioskodawczynie wyrokiem z dnia 13 stycznia 2011 r. Sąd ten wskazał, że wykluczenie Barbary U. ze spółdzielni nie spowodowało wygaśnięcia jej prawa do lokalu, ponieważ przewidujący taki skutek art. 17⁸ u.s.m. został deregowany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r., K. 32/03 (OTK-A 2004, nr 3, poz. 22). Tym samym nie mógł mieć zastosowania w rozpoznawanej sprawie art. 17¹² u.s.m., na który wnioskodawczynie się powoływała, mimo bezspornego obciążenia spółdzielczego prawa hipoteką.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r. miał – zdaniem Sądu – skutek wsteczny, a dokonana w nim ocena niekonstytucyjności normy prawnej była wiążąca, jakkolwiek wykluczenie uczestniczki ze spółdzielni nastąpiło jeszcze przed rządem art. 227 Prawa spółdzielczego, mającego jednak identyczną (niekonstytucyjną) treść jak art. 17⁸ u.s.m.

Wnioskodawczynie w skardze kasacyjnej domagała się uchylenia wyroku odwoławczego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżąca powołała się na naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie obowiązującego art. 17¹² u.s.m., mimo istnienia przesłanek przewidzianych w tym przepisie. Twierdziła przy tym, że został naruszony również art. 178 Konstytucji przez przekroczenie władzy sędziowskiej polegające w istocie na stwierdzeniu niekonstytucyjności art. 17¹² u.s.m.

W skardze kasacyjnej przedstawione zostały również zarzuty procesowe polegające – zdaniem skarżącej – na nierespektowaniu art. 233 § 1 i 382 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. przez nierozważenie i nieuwzględnienie w sposób dostateczny materiału dowodowego, a także przez niewyjaśnienie podstawy prawnej dochodzonego roszczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty procesowe są oczywiście nieuzasadnione. Nie zaistniała w szczególności potrzeba dodatkowych ustaleń faktycznych ani konieczność poszerzenia analizy dowodów. Skarżąca nie wskazała żadnych racjonalnych argumentów na rzecz prezentowanego w tym zakresie stanowiska. Należy podkreślić, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Istotne dla rozstrzygnięcia fakty były bezsporne.

Niezrozumiały jest zarzut niewyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Oddalając wniosek i apelację Sądy wykazały, że powołana przez wnioskodawczynię podstawa prawna żądania nie mogła mieć zastosowania w rozpoznawanej sprawie. Merytoryczne motywy rozstrzygnięcia nie mieszczą się w sferze procesowej tylko w sferze materialnoprawnej, nie mogą więc być objęte drugą podstawą kasacyjną.

Nieuzasadnione są także zarzuty podniesione w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), ponieważ Sąd Okręgowy dokonał uprawnionej i trafnej wykładni prawa materialnego. Sąd ten zasadnie zwrócił uwagę na znaczenie w rozpoznawanej sprawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r., K. 32/04 (OTK-A 2004, nr 3, poz. 22) uznającego za niezgodny ze wskazanymi przepisami konstytucyjnymi art. 17⁸ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm., dalej: „u.s.m.”), dotyczącego następstw prawnych ustania członkostwa spółdzielni z innych przyczyn niż śmierć członka. W następstwie derogacji tego przepisu z dniem 15 kwietnia 2004 r. nie ma już przepisu wprowadzającego swoistą sankcję za utratę członkostwa w postaci utraty przez byłego członka spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu z innych przyczyn niż śmierć członka. Nastąpiło

w konsekwencji wyraźne rozluźnienie powiązania między członkostwem a spółdzielczym prawem do lokalu, także przez stwierdzenie niekonstytucyjności art. 17² ust. 2 u.s.m., uzależniającego skuteczność zbycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu od przyjęcia nabywcy w poczet członków spółdzielni (zob. pkt 1 cyt. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r., K. 32/03).

Na tym tle wyłaniały się problemy intertemporalne, które zostały trafnie zinterpretowane przez Sąd Okręgowy, który opowiedział się za wstecznym skutkiem wyroku TK. Pogląd ten ma wyraźne oparcie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05 (OSNC 2006, nr 5, poz. 81), stwierdzającej, że wykluczony członek spółdzielni może skutecznie powołać się na przysługujące mu wobec tej spółdzielni spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu także wówczas, gdy wykluczenie nastąpiło przed wejściem w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r., K. 32/03 (Dz.U. Nr 63, poz. 591).

Obowiązujący wcześniej art. 227 Prawa Spółdzielczego miał treść identyczną jak art. 178 u.s.m., dlatego nie mógł - jako norma niekonstytucyjna - stanowić podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

W skardze kasacyjnej został postawiony zarzut, iż Sąd Okręgowy w rzeczywistości uznał art. 17¹² u.s.m. za niekonstytucyjny, przez co wykroczył poza swoje kompetencje. Zarzut ten jest bezzasadny, ponieważ Sąd II instancji takiego poglądu nie wyraził. Jest oczywiste, że art. 17¹² u.s.m. obowiązuje, aczkolwiek dokonana przez Trybunał Konstytucyjny derogacja ograniczyła jego zakres, gdyż nie wygasa już spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu z innych przyczyn niż śmierć członka. Art. 17¹² u.s.m. nadal ma zastosowanie m.in. w sytuacji, w której członek spółdzielni zrzeka się spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu lub spółdzielnia nabędzie te prawo w wyniku egzekucji, a także na podstawie art. 13 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733 ze zm.), gdy sąd rozwiąże stosunek prawny uprawniający członka spółdzielni do lokalu i orzeknie jego eksmisję.

Sąd Okręgowy zasadnie nie zastosował art. 17¹² u.s.m., ponieważ nie wystąpiła jego istotna przesłanka w postaci wygaśnięcia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu uczestników. Nie zaktualizowała się zatem skuteczna podstawa prawna wnioskowanych wpisów w księdze wieczystej.

Należało w konsekwencji oddalić skargę kasacyjną (art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).